

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****MUZAFFER DÜZENLİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2017/31996
Karar Tarihi : 10/11/2021

Başkan : Zühtü ARSLAN
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Hicabi DURSUN
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
Basri BAĞCI
İrfan FİDAN
Raportör : Gizem Ceren DEMİR KOŞAR
Başvurucu : Muzaffer DÜZENLİ
Vekili : Av. Özay ARIKAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda tek kişilik odada tutulma ve havalandırma hakkından günde bir saat tek başına yararlandırılma nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/8/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.
5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. İkinci Bölüm tarafından 18/5/2021 tarihinde yapılan toplantıda, niteliği itibarıyla Genel Kurul tarafından karara bağlanması gerekli görüldüğünden başvurunun Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 28. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca Genel Kurula sevkine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu 15 Temmuz 2016 tarihinde Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) tarafından gerçekleştirilen darbe girişimine Akıncı Üssü'nden fiili olarak katıldığı ve darbe girişiminin İstanbul ayağında gerçekleştirilen eylemleri organize ettiği iddiasıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 16/7/2016 tarihinde gözaltına alınmıştır. Tutuklanma talebiyle sevk edildiği Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, Türkiye Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, tasarlayarak öldürme, kişiyi yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle öldürme, bombalama ya da nükleer, biyolojik, kimyasal silah kullanarak öldürme suçlarından 19/7/2016 tarihinde tutuklanarak Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilmiştir.

11. Başvurucu hakkında 3/3/2017 tarihinde, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, Türkiye Büyük Millet Meclisini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs etme, silahlı terör örgütü kurma veya yönetme, Cumhurbaşkanı'na suikast, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, askerî komutanlıkların gasbedilmesi, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme ve öldürmeye teşebbüs etme, kamu görevi nedeniyle bir suçu veya bir suç delilini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme, 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet suçlarından cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

12. Anılan yargılamada Ankara 17. Ağır Ceza Mahkemesi 20/6/2019 tarihinde başvurunun anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme, Cumhurbaşkanı'na suikast, kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarından mahkûmiyetine ve tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Ceza Dairesi 13/10/2020 tarihinde başvurunun istinaf talebinin esasan reddine karar vermiştir. Başvurucunun talebi üzerine temyiz incelemesi devam etmektedir.

13. Bunun yanı sıra başvurunun darbe girişimi sırasında İstanbul'da gerçekleşen eylemlerden dolayı yargılandığı davada İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi 17/4/2018 tarihinde, bir suçu gizlemek veya başka bir suçun delillerini gizlemek ya da yakalanmamak amacıyla öldürme, kişiyi yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle bir suçu veya başka bir suçun delillerini gizlemek, yakalanmamak amacıyla öldürme, çocuğu ya da beden veya ruh

bakımından kendini savunamayacak kişiyi öldürme, hava ulaşım araçlarını kaçırma veya alıkoyma, cebir, tehdit veya hile kullanarak kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, hukuka aykırı olarak kamu kurumlarının haberleşmesini engelleme, nitelikli olarak konut dokunulmazlığını ihlal etme, işyeri dokunulmazlığını ihlal etme suçlarından başvurusunun mahkûmiyetine karar vermiştir. Anılan mahkûmiyet kararına karşı başvurusunun yaptığı istinaf başvurusu 22/3/2019 tarihinde esastan reddedilmiş olup karar 19/4/2019 tarihinde kesinleşmiştir.

14. Başvurucu, Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirildikten sonra bir süre üç kişilik odada tutulmuştur. 2/6/2017 tarihinde ise tek kişilik odaya alınmıştır.

15. Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza ve İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun (İdare ve Gözlem Kurulu) 6/6/2017 tarihli kararıyla başvurusunun tehlike hâli taşıyan tutuklu statüsüne alınmasına karar verilmiştir.

16. Başvurusunun tehlike hâli taşıyan tutuklu statüsüne alınmasından sonra İdare ve Gözlem Kurulu tarafından başvurusunun barındırılma koşulları gözden geçirilerek yeni bir karar alınmıştır. Bu kapsamda "havalandırma bahçesinin günlük bir saat açık bulundurulmasına, başvurusunun zorunlu hâller durumunda odasından çıkarılması hâlinde diğer tutuklu ve hükümlüler ile karşılaştırılmamasına özen gösterilmesine, kurum içi faaliyetlere (hastane, mahkeme, berberle ilgili faaliyetler) çıkarılırken gerekli önlemlerin alınmasına" karar verilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"FETÖ/PDY Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs Etme suçundan tutuklu Muzaffer DÜZENLİ hakkında Kurumunuz İdare ve Gözlem Kurulunun 06/06/2017 tarihli ve 2017/450 sayılı kararı ile 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 24/1.Maddesinde belirtilen, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük'ün;

Tutuklulara uygulanacak hükümler ve yükümlülükleri başlıklı

MADDE 186 – (1) Tüzüğü; 1, 4, 6, 9 ilâ 14, 22, 24 ilâ 27, 29 ilâ 31, 40 ilâ 46, 67 ilâ 73, 75 ilâ 96, 99 ilâ 108, 110 ilâ 117, 119 ilâ 132, 143 ilâ 171, 174, 176 ilâ 179, 185, 188, 189 uncu maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir. Maddesine istinaden;

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük' ün 76.Maddesi gereğince,

"İşlediği isnat olunan suçun işleniş şekli, niteliğinin toplum içerisinde infial oluşturan bir suç olması, hem kurumun güvenliği ve düzeni hem de tutuklunun kendisinin ve diğer tutukluların güvenliğinin sağlanabilmesi amacı ile, özel gözetim ve denetim altında bulundurulmasının gerekli olduğu değerlendirilen tutuklunun tehlikeli tutuklu grubuna dahil edildiği " anlaşılmaktadır.

Tutuklu Muzaffer DÜZENLİ' nin tehlikeli tutuklu grubuna dahil edilmesi ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmasının gerekliliği göz önünde bulundurularak, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük' ün 40/1-a,b,c,d,g Maddeleri gereğince tedbiren;

1-Havalandırma bahçelerinin günlük Saat: 09:30-10:30 saatleri arasında açık bulundurulmasına,

2-Tutuklunun zorunlu haller durumunda odasından çıkartılması durumunda diğer tutuklu ve hükümlüler ile karşılaştırılmamasına özen gösterilmesi,

3-Kurum içi faaliyetlere (Hastane, mahkeme, berber vb. faaliyetler) çıkarılırken gerekli önlemlerin alınması hususunda ilgili birimlere yazı yazılmasına... [karar verilmiştir.]”

17. Söz konusu kararlara karşı başvuru, Ankara Batı İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) itiraz etmiştir. İnfaz Hâkimliği 23/6/2017 tarihinde şikâyetin reddine karar vermiştir. Anılan karar Ankara Batı 2. Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) itirazın reddi kararıyla kesinleşmiştir.

18. Bu karar, başvurucuya 25/7/2017 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 16/8/2017 tarihinde tedbir talepli bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi 8/9/2017 tarihinde başvurucunun tek kişilik odada tutulmasının yaşamına ya da maddi veya manevi bütünlüğüne yönelik ciddi bir tehlike oluşturmadığı gerekçesiyle tedbir talebinin reddine karar vermiştir.

19. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun barındırılma koşullarına ilişkin olarak Sincan 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan bilgi edinmiştir. Başvurucunun 26/6/2021 tarihinde Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği tespit edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

20. İlgili hukuk için bkz. *Raşit Konya*, B. No: 2017/26780, 28/6/2018, §§ 15-30; *Timur Demir*, B. No: 2018/33190, 9/5/2019, §§ 14-31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Anayasa Mahkemesinin 10/11/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

22. Başvurucu; havalandırma bahçelerinden günde bir saat yararlandırılmasının ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına özgü bir infaz rejimi olduğunu ve tutuklular için uygulanamayacağını, İdare ve Gözlem Kurulunun kullandığı yetkinin hükümlüler için verilmiş olduğunu, keyfi bir uygulama ile havalandırma sürelerinin kısıtlandığını ve havalandırmaya tek başına çıkarıldığını, havalandırma bahçesi üzerindeki fens teli nedeniyle güneş ışığından yararlanmasının dahi engellendiğini, tek kişilik odada belirsiz süre barındırıldığını belirterek kötü muamele yasağı ile suç ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca İnfaz Hâkimliğinin ve Ağır Ceza Mahkemesinin kararlarının gerekçesiz olduğunu, hükümlüler için getirilen düzenlemelerin kıyasen tutuklulara uygulandığını, kurum güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne ilişkin emare bulunmadığını ve uygulamanın hukuki olmadığını belirterek adil yargılanma hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Bakanlık görüşünde başvurunun barındırılma koşullarına ilişkin olarak aşağıdaki bilgiler verilmiştir:

...

*Başvurucu, Sincan 1 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na kabulünden sonra 2 Haziran 2020 tarihine kadar üç kişilik alt katı 25 m² ve üst katı 25 m² olmak üzere toplamda 50 m² kullanım alanı olan, havalandırma bahçesi 50 m² olan üst katında 245*125 cm ve 136*125 cm , alt katında 245*125 cm ve 190*98 cm ebatlarında ikişer adet pencere bulunan bir odada üç kişiyle birlikte barındırılmıştır. 2 Haziran 2017 tarihinde de İdare ve Gözlem Kurulu tarafından başvuru, kendisine isnat edilen suçun niteliği ve tehlikeli tutuklu statüsüne alınacak olması nedenleriyle tek kişilik odaya alınmıştır.*

Başvurucun bu suretle yerleştirildiği ve halen barındırılmakta olduğu oda 8.7 m² kullanım alanı olan, 1.2 m² penceresi olan, banyo ve tuvaleti bulunan 28.4 m² havalandırma bahçesi olan bir odadır. Başvurucu bu şekilde halihazırda barındırıldığı oda da öncesinde olduğu gibi 24 saat sıcak su kullanma imkanına sahiptir. Odası içerisinde masası, sandalyesi, dolabı, yatağı, çay ısıtıcısı ile bulaşıklarını yıkayabileceği lavabosu mevcuttur. Ceza infaz kurumunda barındırılanların rutin kontrolleri Aile Hekimi tarafından yapıyor olmakla birlikte odasında acil durumlar için acil durumu butonu da bulunmaktadır.

...

Öte yandan, başvuru ceza infaz kurumuna kabulünden sorgulaması yapılan 26 Haziran 2020 tarihine kadar 2016 yılında 10 kez, 2017 yılında 25 kez, 2018 yılında 36 kez, 2019 yılında 54 kez ve 2020 yılında 11 kez olmak üzere toplamda 136 kez yakınlarıyla, 2016 yılında 1 kez, 2017 yılında 11 kez, 2018 yılında 6 kez ve 2019 yılında 1 kez olmak üzere toplamda 19 kez avukatıyla ziyaretçi görüşü gerçekleştirmiştir. Yine sorgulamanın yapıldığı 26 Haziran 2020 tarihi itibarıyla 152 kez yakınlarıyla telefon görüşmesi gerçekleştirmiş, toplamda 478 adet de faks ile mektup alım ve gönderimi gerçekleştirmiştir. Yakınlarının getirdiği 24 adet dergi ve kitap incelemesi yapıldıktan sonra başvurucuya teslim edilmiştir. Ayrıca cezaevi kütüphanesinden talebi doğrultusunda 88 adet kitap istifadesine sunulmuştur.

Bu yönüyle ziyaretçileriyle açık ve kapalı görüş yapabilme, telefonla görüşmesi yapabilme ile avukatıyla görüşebilme hakkı hiçbir kısılamaya tabi olmadan başvurucuya tanınmaktadır. Aynı şekilde talep ettiği günlük gazeteler de ücreti karşılığında temin edilerek kendisine teslim edilmekte ve barındırıldığı odada, ceza infaz kurumunda merkezi yayın yapan radyo dinleme imkanından istifade etmektedir.

Bununla birlikte başvuru, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından tehlike hali taşıyan tutuklu statüsüne alındıktan sonra getirilen kısılamalar gereğince 6 Haziran 2020 tarihi itibarıyla oda havalandırma imkanından günlük bir saat olarak faydalandırılmaktadır. Havalandırma saatleri başvurunun gün ışığından faydalanacağı şekilde düzenlenmiştir. Başvurucu, bu tarihten itibaren bölüme sevk kararında belirtildiği gibi havalandırmaya tek başına çıkartılmakla birlikte aynı havalandırma alanını ortak olarak, farklı saatlerde kullanan komşu odalarda barındırılan tutuklu ve hükümlülerle sosyal ilişki kurabilme imkanına sahip olmuştur.

..."

24. Bakanlık sonuç olarak somut olayda başvuruçunun kurum kütüphanesinden yararlandırıldığı, talebine göre günlük gazete temin edildiği, genel radyo yayınlarından istifade ettirildiği, havalandırma alanını kullanabildiği ve havalandırmaya tek başına çıkarılmakla birlikte aynı havalandırma alanını ortak olarak farklı saatlerde kullanan komşu odalarda barındırılan tutuklu ve hükümlülerle sosyal ilişki kurabilme imkânına sahip olduğu, aile fertleri ve avukatları ile belli periyotlarla görüşebildiği, kaldığı odanın yeterli büyüklükte penceresi, duş ve tuvaleti bulunduğu, odada bir ranza, yatak, yastık, elbise dolabı, buzdolabı, masa, sandalye, bulaşık yıkama lavabosu, ayakkabılık ile çay ısıtıcısı olduğu, 24 saat sıcak su kullanma imkânı bulunduğu bir bütün olarak ele alındığında ve başvuruya konu edilen tedbirin niteliği, amacı ve söz konusu kişi üzerindeki etkisi birlikte değerlendirildiğinde başvuruçunun tek olarak barındırılması ile tek başına günlük bir saat olarak havalandırmaya çıkarılmasının asgari ağırlık eşliğini aşan bir muamele olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı, şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun olduğu şeklinde görüş bildirmiştir.

B. Değerlendirme

25. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

“ ...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

“ ... ”

26. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuruçunun tarafından yapılan hukuki nitelendirilmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvuruçunun iddialarının tümünün kötü muamele yasağı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Genel İlkeler

27. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğ.leri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

28. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 3. maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike hâlinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15. maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (*Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 33).

29. Tutulma koşulları, tutulanlara yapılan uygulamalar, ayrımcı davranışlar, devlet görevlileri tarafından sarf edilen hakaretamiz ifadeler, kişiye normal olmayan bazı şeyleri

yedirme, içirme gibi muameleler kötü muamele olarak ortaya çıkabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 90). Mahpuslar, Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hukuka uygun olarak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkından mahrum bırakılabilirken (*İbrahim Uysal*, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, §§ 29-33) genel olarak Anayasa ve Sözleşme'nin ortak alanı kapsamında kalan diğer temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Bununla birlikte ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi ceza infaz kurumunda güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir, makul gerekliliklerin olması durumunda sahip olunan haklar sınırlandırılabilir. Dolayısıyla verilen bir mahkûmiyet veya tutuklama kararının infazında mahkûmlar veya tutuklular için sağlanacak şartlar insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır (*Turan Günana*, §§ 35, 36).

30. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumu kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir (*Turan Günana*, §§ 37, 39).

31. Yukarıda ifade edilen tüm hususlara ilave olarak bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olmasının gerektiğini ifade etmek gerekir. Her olayda asgari eşğin aşılmış olmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, § 23).

32. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ya da tutuklu statüsüyle tutulan kişilerin hücre hapsine alınmasının ya da diğer tutulanlardan ayrılmasının tek başına Anayasa'nın 17. maddesine aykırı bir durum oluşturmadığı Anayasa Mahkemesinin önceki kararlarında belirtilmiştir. Buna göre disiplinin sağlanması, güvenlik gerekçesi veya ayrı tutulan kişiyi diğer tutulan kişilerden korumak kaygısıyla bu tür uygulamalar yapılması mümkündür (*Turan Günana* § 43; *Ahmet Yeter*, B. No: 2014/5100, 16/2/2017, § 39). Ayrıca tek başına tutma tedbirinin sadece güvenlik veya disiplini sağlama kaygısıyla değil mahpusların devam eden soruşturmalarda hileli iş birliği yapmalarını veya dışarıdakilerle yeni bir suç işlemek için iş birliği yapmalarını önleme gibi amaçlarla uygulanması da mümkündür (*Raşit Konya*, § 44).

33. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde ceza infaz kurumlarında tutulma koşullarını değerlendirirken başvurucu tarafından ileri sürülen somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi ve bu kapsamda önlemlerin şiddeti, süresi, amacı ve bireyler için sonuçlarının birlikte değerlendirilmesi gerektiğini de kabul etmiştir (*Turan Günana*, § 38). Dolayısıyla her başvuruda somut olayın özel koşulları, alınan tedbirin niteliği ve süresi, amacı ve söz konusu kişi üzerindeki etkisi değerlendirilmelidir.

34. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bununla birlikte bu koşulların söz konusu uygulamanın niteliğinden kaynaklanan ve özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz

elem seviyesinin ötesinde asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekmektedir (*Raşit Konya*, § 50).

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

35. Somut olayda anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan tutuklu olan başvurucu, Sincan I No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirilmiştir. Başvurucunun 2/6/2017 tarihinde İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile tek kişilik odaya yerleştirildiği görülmüştür. 6/6/2017 tarihinde alınan karar ile başvurucunun havalandırma süreleri kısaltılmış ve havalandırmaya tek başına çıkarılmaya başlanmıştır.

36. Kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasının değerlendirilmesinde alınan önlemlerin niteliği, amacı, şiddeti, süresi, birey için sonuçları bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

37. Başvurucunun barındırılma koşullarına ilişkin olarak Bakanlığın sunduğu ve Anayasa Mahkemesi tarafından başvurucunun kaldığı ceza infaz kurumundan alınan bilgiler ışığında başvurucunun 2/6/2017 tarihinde tek kişilik odaya alındığı, bu odanın 8,7 m² kullanım alanı olduğu, 1,2 m² penceresi, banyo ve tuvaleti ile 28,4 m² havalandırma bahçesi bulunduğu anlaşılmıştır.

38. 6/6/2017 tarihinden itibaren başvurucu havalandırma imkânından günlük bir saat olarak ve tek başına faydalandırılmıştır. Bakanlık, aynı havalandırma alanını ortak olarak farklı saatlerde kullanan, komşu odalarda barındırılan tutuklu ve hükümlülerle başvurucunun sosyal ilişki kurabilme imkânına sahip olduğunu bildirmiştir. Ceza infaz kurumu tarafından, başvurucu ile bir diğer tutuklu/hükümlünün aynı havalandırmayı farklı saatlerde kullandıkları, havalandırmaya çıktıklarında havalandırmaya açılan pencereleri vasıtasıyla birbirleri ile iletişim kurmalarının mümkün olduğu bildirilmiştir.

39. Başvurucu, hükümlü sıfatı almaya kadar iki yıla yakın süre tek kişilik odada kalarak havalandırma hakkından günde bir saat tek başına yararlandırılmıştır. Başvurucu, hakkındaki mahkûmiyet hükmünün kesinleştiği 19/4/2019 tarihinden itibaren ceza infaz kurumunda hükümlü sıfatıyla tek kişilik odada kalmaya devam etmiştir. 26/6/2021 tarihinde nakledildiği Diyarbakır I No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki barınma koşullarına ilişkin dosya kapsamında bilgi ve belge bulunmamaktadır.

40. Başvurucu -ceza infaz kurumundan gelen yazı tarihine kadar -toplamda 136 kez yakınlarıyla, 19 kez avukatıyla ziyaretçi görüşü gerçekleştirmiştir. 152 kez yakınlarıyla telefon görüşmesi gerçekleştirmiş, toplamda 478 kez faks ve mektup alım gönderimi yapmıştır. Yakınlarının getirdiği 24 dergi ve kitap, incelemesi yapıldıktan sonra başvurucuya teslim edilmiştir. Ayrıca başvurucu, ceza infaz kurumu kütüphanesinden talebi doğrultusunda 88 kitap almıştır.

41. Başvurucunun ziyaretçileriyle açık ve kapalı görüş, telefon görüşmesi yapabildiği, avukatıyla görüşebilme hakkından yararlanabildiği, talep ettiği günlük gazeteleri ücreti karşılığında temin edebildiği ve ceza infaz kurumunda merkezi yayın yapan radyoyu dinleme imkânına sahip olduğu görülmüştür.

42. Koşullar değerlendirildiğinde başvurucunun tutulduğu odanın hücre statüsünde bir oda olmadığı, büyüklüğü, havalandırma penceresi, tuvalet ve duş için ayrılmış uygun ve yeterli bölümleri olduğu dikkate alındığında odanın Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen Avrupa Cezaevi Kurallarına (*Raşit Konya*, §§ 14-27) uygun koşullara sahip olduğu anlaşılmaktadır (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Raşit Konya*, § 46; *Timur Demir*, B. No: 2018/33190, 9/5/2019, § 45).

43. Başvurucu, tehlikeli tutuklu statüsüne alındıktan sonra havalandırma hakkından günde bir saat tek başına yararlandırılmış; bununla birlikte havalandırma bahçesinden yararlandığı süre içinde odası bu havalandırmaya açılan diğer bir tutuklu/hükümlü ile iletişim kurabilme imkânına sahip olmuştur. Bunun yanı sıra başvurucu, bu süre zarfında ailesi ve avukatı ile açık ve kapalı çok sayıda görüş gerçekleştirmiştir. Ailesiyle, dış dünyayla ve diğer tutulanlarla iletişimi bütünüyle kesilmeyen başvurucunun duysal ve sosyal olarak izole edildiği sonucuna ulaşılmamıştır.

44. Tek kişilik odada kalma ile diğer tutuklu/hükümlülerle ve dış dünyayla iletişimin sınırlanması süresinin uzunluğu ve bu sürenin tutulan kişi üzerindeki etkilerinin kötü muamele yasağı açısından aranan asgari eşik seviyesine ulaşip ulaşmadığı hususu, somut olaya özgü koşullar çerçevesinde her başvurucuya veya başvurucunun her başvurusuna göre ayrı değerlendirilmektedir. Somut olayda başvurucunun şikâyet ettiği tutulma koşulları ve süresi bakımından söz konusu asgari eşik derecesinin aşılmadığı sonucuna varılmıştır.

45. Başvurucu ayrıca güneş ışığını engelleyecek şekilde fens teli çekilmesi uygulanmasından yakınmaktadır. Havalandırma bahçelerinin üzerine fens teli çekilmesi uygulamalarına ilişkin başvurular daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmiş ve uygulamanın kişilerin maddi ve manevi bütünlüklerini ihlal etmediği sonucuna varılmıştır (*Müjdat Gürbüz*, B. No: 2017/36529, 23/5/2018, §§ 83-85). Somut başvuruda anılan içtihattan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

46. Açıklanan gerekçelerle kötü muamele yasağına ilişkin bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 10/11/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.